

Štátnicové tézy a otázky pre druhý stupeň vysokoškolského štúdia v odbore *filozofia* 2.1.1

Analytická filozofia¹

Počiatky analytickej filozofie

- 1/ G. Frege a jeho prínos pre filozofiu
- 2/ Filozofia B. Russella
- 3/ Ranný a neskorý Wittgenstein

Analytická a postanalytická filozofia

- 1/ Viedenský krúžok
- 2/ Prínos Quina a Austina
- 3/ Nosné problémy postanalytickej filozofie (Davidson, Putnam, Lewis, Plantiga...)

Fenomenológia²

Problém sveta a fenomenologická metóda

- 1/ Prirodzený svet a kríza vedy vo fenomenológii E. Husserla
- 2/ Bytie vo svete v diele M. Heideggera
- 3/ Prirodzený svet ako filozofický problém u J. Patočku

Fenomenológia tela a telesnosti

- 1/ Fenomenológia telesnosti M. Merleau-Pontyho
- 2/ Pohyb a telesnosť v subjektívnej fenomenológii J. Patočku
- 3/ Filozofia vôle u P. Ricoeura

Filozofia dejín³

Filozofická reflexia dejín a jej predhistória

- 1/ Filozofia dejín, nosné problémy
- 2/ Grécke dejepisectvo
- 3/ Rímske dejepisectvo

Otázka priebehu dejín

- 1/ Cyklické ponímanie dejín
- 2/ Lineárne orientovaná časovosť
- 3/ Idea pokroku vo filozofii dejín

Filozofia postmoderny⁴

¹ Valenta, L.: *Problémy analytickej filozofie: historický úvod*. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003; Peregrin, J.: *Kapitoly z analytickej filozofie*. Praha: Filosofia, 2005.

² Blecha, I.: *Proměny fenomenologie: Úvod do Husserlovy filozofie*. Triton, Praha, 2007; *Fenomén jako filozofický problém. Sborník prací k filozofii J. Patočky a E. Finka*. Oikoymenh, Praha, 2000; Husserl, E.: *Karteziánske meditácie*. Svoboda-Libertas, Praha, 1993; Husserl, E.: *Krize evropských věd a transcendentální fenomenologie*. Academia, Praha, 1993; Patočka, J.: *Úvod do fenomenologické filozofie*. Oikoymenh, Praha, 1993; Patočka, J.: *Kacířské eseje o filozofii dejín*. Academia, Praha, 1990; Heidegger, M.: *Bytí a čas*. Oikoymenh, Praha, 1996; Sivák, J.: *Husserl a Merleau-Ponty. Porovnanie dvoch fenomenologických techník*. Veda, Bratislava, 1996; Ricoeur, P.: *Filozofie vôle*. Oikoymenh, Praha, 2001; Merleau-Ponty, M.: *Viditeľné a neviditeľné*. Oikoymenh, Praha, 2004.

³ Dokulil, M.: *Filozofii dějin k dějinám filozofie*. Brno, 1992; Dupkala, R.: *Úvod do filozofie dejín*. Bardejov, 1998; Mandová, T.: *Kapitoly z filozofie dejín I*. Nitra, 2002; Patočka, J.: *Kacířské eseje o filozofii dějin*. Praha, 1990; Timura, V.: *Ludstvo a dejiny*. Bratislava, 1997.

⁴ WELSCH, W.: *Naše postmoderní moderna*. Zvon, 1994; BERTENS, H.: *Slovník postmodernismu*. Barrister/Principál, 2005; HAUER, T.: *Skrze postmoderní teorie*. Praha: Karolinum, 2002; MICHALOVIČ, P - MINÁR, P.: *Úvod do štrukturalizmu a postštrukturalizmu*. Bratislava: Iris, 1997; LYOTARD, F.: *Postmoderní situace*. In.: Lyotard, J.- F.: *O postmodernismu*. Praha: Filosofický ústav, 1993; DELEUZE, G.: *Rokovania. 1972 - 1990*. Bratislava: Archa, 1998; DERRIDA, J.: *Differance*. In.: *Texty k dekonstrukci*. Bratislava: Archa, 1993; *Za zrkadlom moderny. Filozofia posledného dvadsaťročia*. Bratislava: Archa, 1991; FOUCAULT, M.: *Predslov*.

Moderna a postmoderna

- 1/ Objasnenie súvislostí krízy projektu moderny, konca metafyziky a filozofického pojmu dejín
- 2/ Opis a interpretácia znakov postmodernity ako kultúrneho, dejinného a sociálno-politického fenoménu
- 3/ Lyotardovo vymedzenie povahy postmoderného vedenia

Diferencia a pluralita

- 1/ Foucaultova kritika filozofie dejín a jeho chápanie súvislosti moci a subjektivity
- 2/ Derridova stratégia dekonštrukcie a jej ciele
- 3/ Deleuzovo chápanie kreativity filozofie vo vzťahu k umeniu a vede

Filozofia práva⁵

Právo a morálka

- 1/ Podoby reflexie vzťahu práva a morálky v dejinách myslenia.
- 2/ Podstata problému vzťahu práva a morálky – redukcia práva na morálku, redukcia morálky na právo.
- 3/ Nasycovanie práva morálkou vo filozofii ľudských práv.

Problém vzťahu práva a spravodlivosti

- 1/ Základné aspekty sporu medzi ideou sociálnej a procedurálnej spravodlivosti.
- 2/ Odmietnutie súvislosti vzťahu práva a spravodlivosti v právnom pozitivizme.
- 3/ Podoby zdôvodnenia korelácie práva a spravodlivosti v konceptoch prirodzeného práva.

Byzantská filozofia⁶

Vymedzenie byzantskej filozofie a charakteristika jej období

- 1/ Porovnanie alexandrijskej a antiochijskej školy
- 2/ Prínos byzantských humanistov pre obrodu klasických štúdií
- 3/ Charakteristika neskorého obdobia byzantskej filozofie

Francúzska filozofia⁷

Filozofický význam pojmov vybraných francúzskych mysliteľov

- 1/ Sloboda a tyrania v diele Étienne de La Boétieho
- 2/ Revolúcia, spoločnosť, človek v myslení De Maistra, De Bonalda, Lamennaiho
- 3/ Rozum, moc a ústava u francúzskych v myslení De Maistra, De Bonalda, Lamennaiho

Kresťanská filozofia 20. storočia⁸

Kresťanská filozofia v katolíckom myslení 20. storočia

- 1/ Novotomizmus

In: *Slová a veci*. Bratislava: Kalligram, 2004; FOUCAULT, M.: Subjekt a moc. In: *Myslenie Vnějšku*. Praha, 1996; Deleuze, Guattari: *Co je to filozofie?* Oikoymenh: Praha, 2001.

⁵ Bröstl, A.: *Frontisterion alebo Búdky pre vzletné myšlienky (o štáte a práve)*. Bratislava: Kalligram, 2009; Holländer, P.: *Filozofie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006; Holländer, P.: *Filipika proti redukcionizmu: (texty z filozofie práva)*. Bratislava: Kalligram, spol. s.r.o., 2009; Krsková, A.: *Štát a právo v európskom myslení*. Bratislava: IURA EDITION, 2002.

⁶ Zozulák, J.: *Byzantská filozofia*. Nitra: UKF, 2016; Tatakis, B.: *Byzantine Philosophy*. Indianapolis/Cambridge: Hackett Publishing Company, 2003; Milko, P.: *Úvod do byzantské filozofie*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2009.

⁷ La Boétie, É.: *Rozprava o dobrovolném otroctví*. Praha: Rybka Publishers, 2011; Pružinec, T.: Dekonštrukcia tyranie a perspektíva slobody v myslení Étienne de la Boétieho, In: *Človek, sloboda a vlastníctvo vo filozofii raného novoveku*. Bratislava: IRIS, 2015, s. 17-44; Pružinec, T.: *Sociálna filozofia v myslení Ludovíta de Bonalda*. Bratislava: IRIS, 2011; Wollner, U.: Francúzski tradicionalisti. In: *Dejiny sociálneho a politického myslenia*. Bratislava: Kalligram, 2013, s. 328-339. Wollner, U.: Vybrané aspekty myslenia hlavných predstaviteľov francúzskeho tradicionalizmu 19. storočia. In: *Filozofia*, roč. 57, 2002, č. 4, s. 259-274.

⁸ Letz J.: *Kresťanská filozofia 20. storočia a jej perspektívy. (I. Personalistické metafyziky. II. Novotomistické metafyziky. III. Netomistické metafyziky)*. Trnava, Bratislava 2006; Coreth E., Ehlen P., Haeffner G., Ricken F.: *Filozofie 20. století*. Olomouc 2006; Funda O.: *Mezi vírou a racionalitou*. Brno 2003.

- 2/ Kresťanský personalizmus
- 3/ Novosokratizmus G. Marcela

Kresťanská filozofia v protestantskom myslení 20. storočia

- 1/ Existenciálna a antropologická interpretácia kresťanskej zvesti
- 2/ Bultmannov koncept demytologizácie
- 3/ Tillichova filozofia náboženstva

Filozofia náboženstva⁹

Aktuálne problémy filozofie náboženstva 20. storočia

- 1/ Filozofia náboženstva v epoche konca metafyziky
- 2/ Vattimovo „slabé myslenie“ a interpretácia kresťanstva
- 3/ Rorty a otázka budúcnosti náboženstva

Filozofia kultúry¹⁰

Chápanie kultúry u S. Freuda

- 1/ Štruktúra osobnosti, vzťahy medzi jednotlivými štrukturálnymi komponentmi. Porovnanie s Jungovou štruktúrou osobnosti
- 2/ Pudy. Pud k životu a pud k smrti
- 3/ Prirodzená a kultúrna morálka, negatíva kultúrnej morálky

Filozofia jazyka¹¹

Jazyk ako filozofický problém

- 1/ Teória deskripcií a jej kritici
- 2/ Jazykové hry
- 3/ Teória rečových aktov

Realizmus 20. storočia¹²

Realizmus vo filozofii 20. storočia

- 1/ Organizmická filozofia A. N. Whiteheada
- 2/ Nová ontológia a teória reprezentácií N. Hartmanna
- 3/ Intuitivizmus N. O. Losského

Politická filozofia¹³

Paradigma uznania a paradigma distribúcie v súčasnom politickom myslení

- 1/ Konštitutívne prvky paradigmy uznania v myslení Ch. Taylora a A. Honnetha
- 2/ Konštitutívne prvky paradigmy distribúcie v myslení J. Rawlsa a R. Dworkina

⁹ Rorty, R., Vattimo G., Zabala, S. (ed.): *Budoucnost náboženství*. Praha 2007; Vašek, M.: *Kapitoly zo súčasnej filozofie náboženstva*. Bratislava 2012.

¹⁰ Freud, S.: *Výbrané spisy: 1. Přednášky k úvodu do psychoanalýsy. 2. Nová řada přednášek k úvodu do psychoanalýsy. I*. Praha 1969; Freud, S.: *Nespokojenost v kultuře*. Praha 1998; Jung, C. G.: *Člověk a duše*. Praha 1995.

¹¹ Russell, B.: *Jazyk a poznání*. Bratislava, Kalligram 2005; Wittgenstein, L.: *Filosofická zkoumání*. Praha, Filozofia 1998; Searle, J. R.: *Rečové akty*. Bratislava, Kalligram 2007.

¹² Bodnár, J.: *Od realizmu k iracionalizmu*. Bratislava 1966; Hartmann, N.: *Nové cesty ontologie*. Bratislava 1976; Losskij, N. O.: *Filozofia intuitivizmu*. Poprad 2000; Mandová, T.: *Realizmus vo filozofii 20. storočia*. Bratislava 2014; Whitehead, A. N.: *Veda a moderný svet*. Bratislava 1989.

¹³ Dworkin, R.: *Když se práva berou vážně*. Prel. Zdeněk Masopust. Praha: OIKOYMENH, 2001; Fraser, N. – Honneth, A.: *Přerozdělování nebo uznání?* Preložili Alena Bakešová, Marek Hrubec. Praha: Filozofia, 2004; Fraser, N.: *Rozvíjení radikální imaginace: globální přerozdělování, uznání a reprezentace*. Preložil Martin Brabec a kol. Praha: Filozofia, 2007; Honneth, A.: *Sociální filosofie a postmoderní etika*. Prel. Alena Bakešová. Praha: Filozofia, 1996; Honneth, A.: *Patologie rozumu: Dějiny a současnost kritické teorie*. Prel. Alena Bakešová. Praha: Filozofia, 2011; Rawls, J.: *Spravedlivost jako férovost*. Preložil Richard Cedzo. Bratislava: Kalligram, 2007; *O slobode a spravodlivosti: Liberalizmus dnes*. Bratislava: Archa, 1993; Taylor, Ch.: *Etika authenticity*. prel. Marek Hrubec. Praha: Filozofia, 2001; Taylor, Ch.: *Sekulární věk: dilemata moderní společnosti: vybrané kapitoly*. Preložili Tomáš Chudý, Ondřej Štěch. Praha: Filozofia, 2013.

3/ Trojdimenzionálna teória spravodlivosti (prerozdeľovanie, uznanie, reprezentácia)
v myslení N. Frazer

Filozofická antropológia¹⁴

Ľudská prirodzenosť, identita subjektu a sloboda v súčasných filozoficko-antropologických výskumoch

1/ Historicko-filozofická reflexia ľudskej prirodzenosti a súčasný výskum

2/ Identita a myslenie v kognitívnej antropológii

3/ Sloboda, zodpovednosť a konanie v kontexte globálnych problémov ľudstva

¹⁴ Arendtová, H.: *Krize kultury*. Praha: Vyšehrad 1994; Augé, M.: *Antropologie současných světu*. Brno 1999; Bowie, F.: *Antropologie náboženství*. Praha 2008; Coreth, E.: *Co je člověk*. Praha 1996; Fromm, E.: Humanizmus ako šanca prežiť. In: *Filozofia*, 2001, č. 2, s. 109-116; Garaudy, R.: *Perspektívy člověka*. Praha 1965; Gauchet, M.: *Odkouzlení světa*. Brno 2004; Gehlen, A.: *Duch ve světě techniky*. Praha: Svoboda 1972; Gellner, E.: *Rozum a kultura. Historická úloha racionality a racionalizmu*. Brno: CKD 1999; Hacking, I.: *The Social Construction of What?* Harvard University Press 2000; Keller, J.: *Nedomyšlená společnost*. Brno 1992; Kolakowski, L.: *Malé přednášky o velkých problémech*. Bratislava: Kalligram 2000; Lévi-Strauss, C.: *Antropologie a problémy moderního světa*. Praha: Karolinum 2012; Lorenz, K.: *Odumírání lidskosti*. Praha: Mladá fronta 1997; Marcuse, H.: *Jednorozměrný člověk*. Praha: Mladá fronta 1997; Rescher, N.: *Human interests: reflections on philosophical anthropology*. Stanford University Press 1990.